

Országos növényvédelmi előrejelzés a szántóföldi kultúrákban 2025.09.04.

A múlt heti időjárás újra éles határvonallal osztotta meg az országot. Míg az alföldi területek nagy részén és az északi országrészben folytatódott a száraz, meleg periódus, addig a dunántúli területek szinte minden részén hullott több-kevesebb eső és a lehülés is jelentősebb volt. A csapadékosabb területeken, helyenként jókora öntözést kaptak a földek, a 2-3 nap leforgása alatt mért, 20-70 mm esőnek köszönhetően. A nappali felmelegedés az esősebb területeken volt visszafogottabb, másutt azonban a nyári értékek körül mozogtak a hőmérsékletek. A nyugati országrésszel ellentétben az Alföldön a nappali felmelegedés szinte minden nap meghaladta a 30 °C-ot, melyhez a kívánatosnál alacsonyabb páratartalom társult (17-35 % között), azaz a légköri aszály is folytatódott.

Aki figyelte az időjárás előrejelzést és lehetősége is volt, a betervezett **repce** vetését még az esők előtt elvégezte. Jelenleg úgy tűnik ők jártak jól, mert a csendes, áztató jellegű esőzések kedveztek a kelésnek, melynek a jelenleg kelő-szikleves állapotú növények a bizonyítékai. Ezekben az állományokban jelenleg károsító előfordulása nem jellemző, nem úgy, mint a száraz alföldi területek repce tábláin, ahol esetenként már gyenge-közepes **repcebolha** kártétel is kialakult. A szinte porba vetett repce kelése a száraz talajon vontatott és továbbra is hiányos, így ezeknek az állományoknak a kártételi veszélye a számottevő csapadék érkezéséig, a repce valódi leveles fejlettségéig biztosan fennáll!

A jótékony nedvességnek nemcsak a repcére várható a növekedést serkentő hatása, hanem sajnos a **gyomnövényekre** is. A kikelt repce táblákon a magról kelő egy-és kétszikű gyomnövények elleni korai posztemergens kezelésekre fel kell készülnünk, melyeket leghamarabb a repce 2 valódi leveles állapotától végezhetünk el. Ahol a repce vetése előtt tartanak még, ott a preemergens gyomirtás is tervezhető, melyet a vetést követő 4 napon belül szükséges elvégezni.

A **kukorica** érése felgyorsult, az állományok száradása, a csövek lefelé fordulása már egybefüggő táblarészekben is jellemző a különböző termesztési körzetekben. A **kukoricamoly** rajzása még észlelhető a fénycsapdák fogásai alapján (1-2 db imágó/csapda/hét), a lárva kártétel folyamatos, helyenként nemcsak szár, hanem kisebb arányú csőkártétel mellett is. A **gyapottok bagolylepke** jelenléte állandósult, habár itt-ott már mérséklődött valamelyest a létszám (14-25 db imágó/3 nap). A csővégi kártétel általában góc-szerű, de 20-60 %-os gyakoriság mellett is látható gyenge mértékű károsodás. A szárazabb területeken a károsított csöveken a **fuzárium fertőzöttség** egyelőre nem erősödött, de ha csapadékosabbra fordul az időjárás, a betegség terjedésére számíthatunk. A **kukoricabogár** rajzása továbbra is megfigyelhető, de az egyedszám minimálisra szorult már vissza.

A **napraforgó** állományok nagy része deszikkálásra került, az alföldi régióban megkezdtek a betakarítást. A **szója** érése szintén felgyorsult, a növények sárgulása, az állomány ritkulása sok esetben jellemző, amely egyben a gyomnövények (pl. parlagfű) fokozottabb előretörését is eredményezi. A gyomnövényekkel nagyobb arányban fertőzött táblákon célszerű az állományszárításra, betakarítás előtti gyomirtásra felkészülni, azt elvégezni.

A táblaszegélyek zónáiban, valamint ruderaliákon növekedett a **mezei pocok** népessége, a lakott járatok száma nőtt! Jelenleg még nem alakult ki közvetlen veszélyhelyzet, de a gradáció kockázata fennáll, ezért a lakott járatok felmérése, a kártevő terjedésének nyomon követése mindenképp javasolt!

KERTÉSZETI KULTÚRÁK

Az **alma** betakarítása folyamatban van, a későbbi érésű fajták azonban még károsodhatnak. A száraz, aszályos időszakok gyakran tartósan gátolták a betegségek nagyarányú felszaporodását, de ahol a termések sérültek (pl. rovarkártételek által) ott az esők után a **moniliás betegség** erősödése várható.

A kártevők közül még rajzik az **almamoly** (1-2 db imágó/csapda/hét), illetve kertenként eltérő mértékben a különböző **aknázómolyok** (15-30 db imágó/csapda/3 nap), de egyedszámuk mostanra minimálisra csökkent, inkább észlelési szintű.

Házi kertben a gyümölcsök hullása –az aszály és rovarkártételek miatt- nagymértékű.

A nagyobb ültetvényekben az **őszibarack** és a **szilva** betakarítása is befejeződött (Alföld). Ahol még fán van a termés, a gyümölcsök **moniliás rothadásának fertőzésveszélye** itt is fokozódó. A molykártevők közül a **keleti gyümölcsmoly** és a **szilvamoly** rajzása még tart, de már jelentős az egyedszám csökkenés a csapdákbán. A lehullott szilva terméseket elhagyták a lárvák telelés céljából, így gyakran a fa alól összeszedett, károsodott termésben sem találunk már hernyókat.

A **cseresznye és meggy** lombhullása tovább erősödött. A kórokozók közül jelentősebb **blumeriellás levélfoltosság** és az idei évben kevésbé meghatározó **sztigminás levéllyukacsosodás** is elősegíti a folyamatot, természetesen a szárazság mellett.

A dió burok repedése, érése megkezdődött, emellett a beteg vagy öntözetlen ültetvényekben a lomb sárgulása, kismértékű hullása is megfigyelhető már. A **nyugati dióburok-fúrólégy** rajzása a legtöbb esetben már csak alacsony szinten tapasztalható, de azokban a kertekben, ahol később volt észlelhető a rajzás kezdet, a legyek száma még mindig veszélyes sűrűségű a csapdákbán (120-155 db imágó/csapda/hét). A párosodás még mindig tart és valószínűleg a tojásrakás is, azonban az érés kezdetén lévő dióban jelentős mennyiségi veszteséget és minőségi kárt már nem tud okozni a kártevő. Állományvédekezés már nem is javasolt ellene, viszont a kártételi nyomás –a késői, alacsonyabb kártétel ellenére- jövő évre egyértelműen növekedni fog, ha a lárvák megfelelően ki tudnak fejlődni a telelőre vonuláshoz, bábozódáshoz.

Szőlőben az időjárástól függően zajlik a szüret. A csapadékosabb területeken és későn érő fajtákban számíthatunk a **botritiszes fűtrothadás** nagyobb arányú fellépésére. Jelenleg a legtöbb fajtában észlelési szintű, legfeljebb gyenge mértékű a betegség károkozása, de az érés előre haladtával ez növekedhet (1. fotó). Az engedélyezett kémiai készítmények élelmezés egészségügyi várakozási ideje már csak korlátozottan teszi lehetővé a megelőző védekezést (14-21 nap), ellenben a rendelkezésre álló biológiai megoldások is segíthetnek a betegség korlátozásában (é.v.i: nincs korlátozás).

1. fotó: Gyenge mértékű botritisz fertőzés szőlőn

A csapadékos napok a **peronoszpóra** újabb lombfertőzését alapozták meg, amely a jelenlegi mérsékelt meleg, meleg időjárás miatt további tünetmegjelenést okozhat. A hajtásvégi fiatal leveleken erősödött a betegség fellépése. A dunántúli területeken enyhülő meleg és emelkedő páratartalom miatt a **lisztharmat** fertőzöttségi szintje is emelkedett a lombon. A betegség még mindig csak az érzékeny fajták levelein kezdett felszaporodni. A foltszerű lisztharmat telepek gyakran kiterjedtek, összeértek, így akár már 50-70 %-os levélfelületi borítottságot is elértek. A lisztharmatos levélfelületeken a kazmotéciumok képződése még nem jellemző, ellenben a későn fertőződött másodfűrtök felületén tömeges a különböző fejlettségű termőtestek jelenléte (2-3. fotó).

2-3. fotó: Szőlő lisztharmat terjedése levélen és lisztharmat fertőzés szőlő másodfűrtjén a lisztharmatos felületen érő kazmotéciumokkal

A **tarka szőlőmoly** 3. nemzedékének rajzása még több kertben észlelhető, a lepkék száma azonban alacsony. Az **amerikai szőlőkabóca** imágóinak rajzása szintén erőteljesen csökkenő tendenciájú, de az egyedszám ültetvényenként nagyon eltérő. Ezért a kihelyezett sárga ragacslapokkal célszerű a vektor jelenlétéről meggyőződni és szükség szerint tervezni a szüret utáni rovarölőszeres állományvédelmet.

A **szőlő aranyszínű sárgaság fitoplazmás betegségének** terjedése folyamatos, újabb és újabb tünetek megjelenésével. A tünetes tőkét mihamarabb távolítsuk el gyökerestől, hogy ezzel is megakadályozzuk a fitoplazma pusztítását!

Tühs Annamária
Magyar Növényvédő Mérnöki és
Növényorvosi Kamara

Az előrejelzés a Borsod –Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom és Zala vármegyei Növényorvosi Kamarák szakembereinek megfigyelései alapján készült.